

Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ehkäisyä ja torjuntaa koskevista säännöistä (COM(2022) 209 final)

Eduskuntatunnus

U 69/2022 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 11.5.2022 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan ennaltaehkäisemiseksi ja torjumiseksi (jatkossa CSAM-asetusehdotus, COM (2022) 209 final). CSAM-asetusehdotuksen käsittely aloitettiin Tšekin puheenjohtajuuskaudella 2022. Ehdotuksen teknisen luonteen sekä tietosuojaan ja luottamuksellisen viestin suojaan liittyvien kysymysten vuoksi sen käsittely on edennyt neuvostossa hitaasti. Unkari tavoitteli asiassa neuvoston yleisnäkemyistä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa 12.-13.12.2024, mutta puheenjohtajan esittämän kompromissiteksti ei saavuttanut riittävää määränemmistöstä tuekseen.

Edellinen puheenjohtaja Puola pyrki yleisnäkemykseen aiemmasta poikkeavalla lähestymistavalla tässä kuitenkin onnistumatta (kts. Puolan kompromissiehdotuksesta tarkemmin UJ 2/2025 vp). Nykyisen puheenjohtajan Tanskan johdolla on jatkettu yli kolme vuotta kestäneitä neuvotteluja neuvoston yleisnäkemyksen saavuttamiseksi. Tanska on ilmoittanut tavoitteekseen hyväksyä neuvoston osittainen yleisnäkemys CSAM-ehdotuksesta puheenjohtajuuskautensa aikana. Käytännössä tavoite osittaisesta yleisnäkemyksestä kattaa lähes koko ehdotetun sääntelyn, pl. EU-keskuksen sijaintipaikkaa koskevan kokonaisuuden, johon on määrä palata keskusteluissa myöhemmin.

Tanska ehti jo kertaalleen palauttamaan asetusehdotusta koskevan kompromissin Belgian ja Unkarin puheenjohtajuuskausien aikana valmisteltuun versioon tavoitteenaan

osittaisen yleisnäkemyksen saavuttaminen lokakuun oikeus- ja sisäasioiden neuvoston yhteydessä. Tämäkään yritys ei johtanut puheenjohtajan kannalta toivottuun lopputulokseen, ja määräenemmistön tuen puutteesta johtuen Tanska on muuttanut lähestymistapaansa ja se toimitti 6.11.2025 uuden kompromissitekstin, joka perustuu pääosin Puolan puheenjohtajuuskauden malliin. Tämänhetkisten tietojen mukaan puheenjohtaja aikoo hyväksyttää neuvoston yleisnäkemyksen Coreperissa (I-kohtana) ensi viikolla (todennäköisesti ke 26.11.25) tavoitteenaan käynnistää trilogit Euroopan parlamentin kanssa mahdollisimman pian. Tarkempaa aikataulua Coreper -käsittelylle ei ole vielä vahvistettu. Puheenjohtajalle on ilmaistu Suomen kannanmuodostuksen olevan kesken. Suomi on jättänyt asiaan tarkasteluvarauksen.

Tämä selvitys pohjaa tuoreimpaan 13.11.2025 toimitettuun kompromissitekstiin keskittyen erityisesti muutoksiin, jotka poikkeavat Puolan kompromissiehdotuksesta, jota on käsitelty tarkemmin kirjelmässä UJ 2/2025 vp.

Suomen kanta

Valtioneuvosto täydentää aikaisempia, U 69/2022 vp:n (jatkokirjeineen) yhteydessä muodostettuja, kantojaan seuraavasti osallistuakseen asetusehdotuksen käsittelyyn neuvostossa.

Valtioneuvosto pitää edelleen lapsiin kohdistuvan seksuaaliväkivallan torjumista ensisijaisen tärkeänä ja katsoo, että tavoitteeseen tulee pyrkiä keinoilla, jotka ovat tehokkaita ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Viestinnän luottamuksellisuuden suojaan ja muihin perusoikeuksiin puuttumisen tulee rajoittua vain välttämättömään ja sen tulee olla oikeasuhtaista. Sääntelyn ei tule johtaa laajaan ja yksilöimättömään viestinnän sisälön tunnistamiseen.

Valtioneuvosto pitää hyvänä, että aiempien esitysten kaltaisesta tunnistamismääräyksestä on luovuttu.

Valtioneuvosto pitää kannatettavana ehdotusta, jolla vakiinnutettaisiin numeroista riippumattomien viestintäpalvelun tarjoajien (esim. Facebook Messenger) vapaaehtoista tunnistamista koskeva tällä hetkellä tilapäinen sääntely palveluissa välitetyn CSA-materiaalin tai siellä tapahtuvan groomingin havaitsemiseksi ja siitä ilmoittamiseksi ja kyseisen materiaalin poistamiseksi. Jatkovalmistelussa on edelleen varmistettava, että vapaaehtoiselle tunnistamiselle asetetaan riittävät suojakeinot väärinkäytöksiä vastaan.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajan viimeisin kompromissiehdotus perustuu komission alkuperäiseen ehdotukseen, neuvotteluprosessin myötä syntyneisiin ratkaisuihin sekä tuoreisiin – tarkemmin alla lueteltuihin – muutoksiin. Alkuperäisen ehdotuksen sisältöä on käsitelty tarkemmin asiaa koskevassa U-kirjelmässä (U 69/2022 vp) ja U-jatkokirjelmissä (UJ 19/2023 vp, UJ 2/2025 vp, UJ 20/2025 vp), sekä eduskunnalle toimitetussa erillisselvityksessä asian EUN 78/2024 vp yhteydessä.

Asetusehdotuksen keskeisimmät haasteet ovat liittyneet tunnistamismääräykseen (artikla 7), jonka nojalla soveltamisalaan kuuluvia palveluntarjoajia eli säilytyspalvelun ja henkilöiden välisen viestintäpalvelun tarjoajia olisi voitu viranomaismääräyksellä velvoittaa tunnistamaan lapsiin kohdistuvaa seksuaalista väkivaltaa esittävää materiaalia (jatkossa CSA-materiaalia) sekä lasten houkuttelemista seksuaalisiin tarkoituksiin (ns. grooming) alustoillaan ja ilmoittamaan siitä viranomaisille, ja erityisesti tunnistamismääräyksen suhteeseen luottamuksellisen viestinnän suojaan sekä viestinnän salaukseen.

Viimeisimpään kompromissiehdotukseen Tanskan puheenjohtajuuskaudella tehdyt keskeisimmät muutokset

Puheenjohtajan viimeisimmän kompromissiehdotuksen soveltamisalasta on poistettu kokonaan tunnistamismääräys ja siihen suoraan kytkeytyvät artikkelit (7-11 artiklat). Siten tekstistä on poistettu esimerkiksi aiempaan ehdotukseen sisältynyt tekninen toiminto (ns. *upload moderation*), jolla laitonta sisältöä olisi voitu tunnistaa salattua ympäristöä käyttävissä palveluissa ns. hash-lukuja vertaamalla ennen viestin salaamista lähettämistä var-
ten.

Ehdotukseen on kuitenkin sisällytetty lauseke (85 artikla), jonka perusteella komissiota kehoitetaan arvioimaan kolmen vuoden kuluessa asetuksen voimaantulosta, olisiko velvoittavalle tunnistamismääräykselle olemassa teknologiset ja oikeudelliset edellytykset. Tarkemmin analyysin tulisi kattaa arvio CSA-materiaalin tunnistamiseen tarkoitettujen teknologioiden kehitystasosta, valmiudesta ja virhemarginaaleista.

Tunnistamismääräyksen sijaan puheenjohtaja ehdottaa vuonna 2021 voimaantulleella – ja vuonna 2024 jatkettulla – direktiivin 2002/58/EY tilapäisellä poikkeuksella (asetus (EU) 2021/1232 tilapäisestä poikkeuksesta direktiivin 2002/58/EY tiettyihin säännöksiin siltä osin kuin on kyse teknologioista, joita numeroista riippumattomien henkilöiden välisten viestintäpalvelujen tarjoajat käyttävät henkilötietojen ja muiden tietojen käsittelyyn verkossa tapahtuvan lasten seksuaalisen hyväksikäytön torjumiseksi, jäljempänä *tilapäinen poikkeusasetus*) tietyille palveluntarjoajille mahdollistettujen vapaaehtoisten käsittelytoimenpiteiden tuomista pysyvän sääntelyn piiriin. Toisin sanoen viimeisimpään CSAM-kompromissitekstiin sisällytetyllä tilapäistä poikkeusasetusta muuttavalla ehdotuksella va-
kiinnutettaisiin ko. asetuksen nojalla sovellettu menettely, joka mahdollistaa sen, että numeroista riippumattomat henkilöiden välisten viestintäpalvelujen tarjoajat voivat käyttää erityisiä teknologioita henkilötietojen ja muiden tietojen käsittelyyn siinä laajuudessa, kuin on ehdottoman välttämätöntä niiden palveluissa välitetyn CSA-materiaalin tai siellä tapahtuvan groomingin havaitsemiseksi ja siitä ilmoittamiseksi ja kyseisen materiaalin poistamiseksi. Numeroista riippumattomalla henkilöiden välisellä viestintäpalvelulla tarkoitetaan henkilöiden välisen viestinnän palvelua, joka ei yhdisty kansallisessa tai kansainvälisessä numerointisuunnitelmassa olevan numeron tai olevien numeroiden avulla. Tällaisia ovat esimerkiksi pikaviestintään tarkoitetut, internetin välityksellä toimivat puhe-, video-, videoneuvottelu- ja pikaviestipalvelut kuten WhatsApp tai Facebook Messenger.

Tanskan viimeisimpään kompromissiehdotukseen sisältyvä malli, jossa palveluntarjoajien vapaaehtoinen toiminta tuodaan pysyvän sääntelyn piiriin, vastaa käytännössä Puolan aiemmin tavoittelemaa ratkaisua, vaikka keinot eroavat toisistaan. Puola ehdotti puheenjohtajuuskaudellaan, että väliaikaisen poikkeusasetuksen säännökset sisällytettäisiin CSAM-asetukseen uutena artiklana. Tanskan kompromississa sama lopputulos saavutettaisiin muuttamalla poikkeusasetus pysyväksi CSAM-asetuksen 88 artiklan kautta siten, että sen voimassaoloaikaa koskeva määräys poistettaisiin.

Tilapäisen poikkeusasetuksen mukainen sähköisen viestinnän käsittely tapahtuisi teknologisin menetelmin ja sen olisi täytettävä siinä määritellyt varsin tiukat ehdot (mm. suhteellisuus- ja välttämättömyysvaatimus). Kompromissin mukaan käsittelyyn käytettävien teknologioiden olisi muun muassa oltava mahdollisimman vähän yksityisyyteen puuttuvia alan viimeisimmän kehityksen mukaisesti. Tekstin käsittelyn osalta edellytyksenä on, että teknologialla ei tule voida päätellä viestinnän sisältöä vaan käsittelyn tarkoituksena tulisi olla sellaisten toimintamallien (*patterns*) tunnistaminen, jotka viittaavat mahdolliseen lasten hyväksikäyttöön. Kyse olisi viestintäpalvelun tarjoajille vapaaehtoisesta toiminnasta.

Puheenjohtajan ehdottamaan tekstiin on jälleen palautettu Puolankin puheenjohtajuuskaudella ollut lauseke siitä, ettei asetuksella kielletä, kierretä tai muutoin heikennetä

kyberturvallisuustoimenpiteitä. Lisäksi asetuksella ei luoda velvoitteita purkaa päästä päähän -salausta tai rajoittaa sen käyttöä. Tunnistamismääräyksen poistamisen myötä myös salattuihin viestisisältöihin liittyvä ja asian käsittelyssä ongelmalliseksi tunnistettu (SuVL 10/2024 vp, 8. kappale) epäselvyys poistuisi.

Puheenjohtajan kompromissitekstissä on mukana ehdotusluonnokseen Belgian puheenjohtajuuskaudella (kevät 2024) lisätty palveluiden riskiluokittelujärjestelmä, joka pohjaisi viranomaisille välitettävään itsearviointiin. Riskinarviointi- ja riskiluokittelumenettelyn kriteerit liittyvät mm. palvelun kokoon, tyyppiin ml. järjestelmäarkkitehtuuriin, palvelun toimintaperiaatteisiin sekä sisäänrakennettuihin teknisen turvallisuuden toimintoihin. Puheenjohtaja Tanska on pitänyt näitä kriteereitä objektiivisina, mutta toistaiseksi on epäselvää, kuinka hyvin ne ovat keskenään vertailukelpoisia tai sovellettavissa erityyppisiin palveluihin tai sen osiin. Lisäksi ei ole varmuutta, onko kaikkien kriteerien avulla mahdollista käytännössä tunnistaa niitä tekijöitä, jotka todella lisäävät riskejä CSA-materiaalin leviämiseen palveluissa. Komissiolle ehdotetaan annettavaksi toimivalta muuttaa riskinarviointi- ja riskiluokittelumenettelyn kriteeristöä delegoiduilla asetuksilla.

Säädöksiä on kuitenkin muutettu aiemmista versioista niin, että palveluntarjoajien vapaaehtoinen toiminta sisällytettäisiin mahdolliseksi riskien lieventämistoimeksi (4 artikla), ja se toimisi siten palvelujen riskiluokittelun yhtenä perusteena. Samalla korkean riskin palvelujen tarjoajia voitaisiin velvoittaa – yhteistyössä EU-keskuksen kanssa – toteuttamaan toimia sellaisten teknologioiden kehittämiseksi, joilla voidaan lieventää heidän palveluissaan havaittuja CSA-materiaaliin liittyviä riskejä. Kompromissitekstin täydennyksellä kuitenkin tarkennetaan, ettei mitään asetuksessa tule ymmärtää niin, että palveluntarjoajille asetettaisiin velvollisuuksia suorittaa tunnistamistoimia.

Tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamisajan jatkaminen

Tilapäinen poikkeusasetus tuli voimaan vuonna 2021, jolloin numeroista riippumattomille viestintäpalveluille mahdollistettiin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin eli direktiivin 2002/58/EY tietyistä artikloista poikkeaminen silloin, kun viestinnän tietojen käsittely on tarpeen lasten seksuaalisen hyväksikäytön ja CSA-materiaalin havaitsemiseksi, poistamiseksi ja viranomaisten tietoon saattamiseksi. Asetuksen taustalla on eurooppalaisen sähköisen viestinnän säännöstön (ns. teledirektiivi) (EU) 2018/1972 voimaantulo vuonna 2020, jolloin numeroista riippumattomat henkilöiden välisten viestintäpalvelut tulivat osaksi sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin soveltamisalaa. Valtioneuvoston kanta tilapäiseen poikkeusasetukseen on muodostettu U-kirjelmällä U 50/2020 vp.

Nimensä mukaisesti tilapäinen poikkeusasetus oli tarkoitettu ajalliselta soveltamiseltaan rajatuksi siihen asti, kunnes komissio antaa ehdotuksen pysyväksi lasten seksuaalista hyväksikäyttöä torjuvaksi asetusehdotukseksi. Tilapäinen poikkeusasetus oli tarkoitettu olevan voimassa 3.8.2024 asti. CSAM-asetusehdotuksen neuvotteluiden venyessä loppuvuodesta 2023 tuli kuitenkin selväksi, että pysyvä sääntely ei ehtisi tulla voimaan ennen tilapäisen poikkeusasetuksen päättymispäivää. Oikeudellisesti epävarman välitilan välttämiseksi komissio antoi joulukuussa 2023 ehdotuksen, jolla pidennettiin tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamista. Tilapäisen poikkeusasetuksen soveltamisaikaa pidennettiin 3.4.2026 asti. Lisäksi kolmikantaneuvotteluissa parlamentin kanssa yhdenmukaistettiin asetukseen sisältyviä raportointivelvoitteita.

Kompromissiehdotuksen arviointia suhteessa perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin

CSAM-asetusehdotuksen arviointia suhteessa perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin on käsitelty asiaa koskevassa U-kirjelmässä (U 69/2022 vp) ja U-

jatkokirjelmissä UJ 19/2023 vp, UJ 2/2025 vp ja UJ 20/2025 vp, sekä eduskunnalle toimitetussa erillisselvityksessä asian EUN 78/2024 vp yhteydessä.

Yritysten vapaaehtoista tunnistamista käsiteltiin erityisesti Puolan puheenjohtajuuskauden kompromissitekstistä annetussa U-jatkokirjelmässä UJ 2/2025 vp. Nyt käsiteltävänä olevassa kompromissitekstissä ei muutettaisi tilapäisen poikkeusasetuksen sisältöä, vaan muutoksilla muutettaisiin ainoastaan asetuksen kesto poistamalla sen soveltamisen määräaika. Puolan puheenjohtajuuskauden kompromissiteksti vapaaehtoisen tunnistamisen osalta vastasi pitkälti voimassa olevaa tilapäistä poikkeusasetusta, joten U-jatkokirjelmässä UJ 2/2025 vp esitetty arviointi kompromissitekstin suhteesta perustuslakiin ja perus- ja ihmisoikeusvelvoitteisiin soveltuu pitkälti myös nyt käsillä olevan kompromissitekstin arviointiin.

Kuten U-jatkokirjelmässä UJ 2/2025 vp on todettu, tilapäistä poikkeusasetusta ei sen säätämismahdollisuudessa arvioitu perustuslakivaliokunnassa eikä sääntelyn suhteesta Euroopan unionin perusoikeuskirjaan ole myöskään EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

Perusoikeuksien, mukaan lukien Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan sekä EU:n perusoikeuskirjan 7 ja 8 artiklan rajoittamisen on perustuttava lakiin, sillä on oltava hyväksyttävä tavoite ja sen tulee olla välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide tavoitteen saavuttamiseksi. Lisäksi riittävistä oikeusturvajärjestelyistä niille, joiden perusoikeuksia rajoitetaan, on varmistuttava. Jotta laissa säätämisen vaatimus täyttyy, toimenpiteen tulee paitsi perustua lakiin, lain säännösten tulee myös olla riittävän yksityiskohtaiset ja selkeät siten, että yksilöt pystyvät ennakoimaan toimintansa seuraukset.

Sen arvioinnissa, täyttääkö ehdotettu sääntely yleiset perusoikeuksien rajoittamisen edellytykset, merkitystä on ensinnäkin sillä, että rajoitustoimenpiteistä säädettäisiin yksityiskohtaisesti EU:n jäsenvaltioissa suoraan sovellettavassa asetuksessa. Toiseksi ehdotuksella on selvästi hyväksyttävä ja erittäin painava tavoite suojata lapsia verkkovälikteiseltä seksuaaliväkivallalta. Tavoite on yhteydessä useisiin perustuslaissa ja kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa turvattuihin perus- ja ihmisoikeuksiin. Keskeistä on, että perusoikeuteen puuttumisen taustalla on erittäin painava yhteiskunnallinen intressi eli lasten suojeleminen vakavalta rikollisuudelta.

U-kirjelmässä U 50/2020 vp on käsitelty ehdotuksen suhdetta Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 ja 24 artikloihin vuonna 2021 tullessa tilapäisessä poikkeusasetuksessa. Perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämänsä, kotiaan sekä viestejään kunnioitetaan. Komissio on katsonut vapaaehtoisen tunnistamisen olevan tältä osin perusoikeuskirjan mukainen. Lisäksi kompromissiehdotus ottaa huomioon perusoikeuskirjan 24 artiklan, jonka mukaan kaikissa lasta koskevissa viranomais- tai yksityisten laitosten toiminnoissa on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu.

Perustuslakivaliokunnan mielestä palveluntarjoajille mahdollistettavaa vapaaehtoista viestien tunnistamista voidaan arvioida ainakin jossain määrin erilaisista lähtökohdista kuin viranomaismääräykseen perustuvaa pakollista tunnistamisvelvollisuutta. Valiokunnan mielestä voidaan myös sinänsä pitää laillisuus- ja oikeusvaltioperiaatteenkin vuoksi asianmukaisena, että asetuksessa vakiinnutettaisiin numeroista riippumattomien viestintäpalvelun tarjoajien vapaaehtoista tunnistamista koskeva tilapäinen sääntely (PeVL 20/2025 vp, s. 4-5).

Perustuslakivaliokunnan mielestä tunnistamisen vapaaehtoisuus ei yksinään voi perustella etäntymistä siitä perustuslain 10 §:n 4 momenttiin liittyvästä vaatimuksesta, jonka mukaan rikosperusteinen puuttuminen luottamuksellisen viestin salaisuuteen edellyttää konkreettista ja yksilöityä rikosepäilyä. Perustuslakivaliokunta korosti lausunnossaan

PeVL 20/2025 vp perustuslain 10 §:n 4 momenttiin kiinnittyviä seikkoja ja siitä varmistumista, ettei sääntelyn mahdollistama tunnistaminen muodostu valiokunnan ongelmallisena pitämällä tavalla laajaksi ja yksilöimättömäksi (PeVL 20/2025 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaan vaikuttaa siltä, että sellainen horisontaalisuhteita koskeva sääntely, jossa yksityiselle toimijalle annetaan oikeus käsitellä välitystietoja sekä viestin sisältöä, on mahdollista ainakin joissakin muissa kuin PL 10 §:n 4 momentin rajoituslausekkeen mukaisissa tilanteissa. Perustuslakivaliokunnan mukaan esimerkiksi yritysvarallisuuden arvon ja elinkeinotoiminnan taloudellisten edellytysten turvaamiseen liittyvät seikat ovat hyväksyttäviä ja painavia perusteita tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään kohdistuville rajoituksille (PeVL 29/2008 vp, s. 3). Myös perusoikeuksien käyttämiseen ja niiden toteutumisen edistämiseen liittyvät seikat (kuten sääntelyn tarkoitus turvata viestinnän eri osapuolten etujen mukaisesti tietoverkkojen toimivuutta ja turvallisuutta sekä luoda edellytyksiä sananvapauden käyttämiselle ja viestinnän luottamuksellisuudelle tietoverkoissa) ovat hyväksyttäviä ja painavia perusteita tietoverkoissa harjoitettavaan viestintään kohdistuville rajoituksille (PeVL 9/2004 vp, s. 4).

Edellä viitatussa lausunnossaan perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, ettei valiokunta ollut ehdotetun sääntelyn kaltaisessa asetelmassa (PeVL 47/1996 vp) arvioinut sääntelyä suoraan suhteessa perustuslain 10 §:n 3 momentissa (nyk. 4 momentissa) sallittuihin rajoitusperusteisiin, jotka ainakin ensisijaisesti koskevat julkisen vallan taholta tulevia puuttumisia (PeVL 47/1996 vp, s. 4; PeVL 29/2008 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta arvioi tällöinkin yhteisötilaajan oikeutta käsitellä tunnistamistietoja perustuslain yleisten rajoitusedellytysten kautta.

Perustuslakivaliokunta ei suoraan arvioinut asetusehdotuksen neuvotteluissa esitettyä viestintäpalveluntarjoajien mahdollisuutta vapaaehtoisin toimin käsitellä ja tunnistaa viestintään liittyviä tietoja perusoikeuksien horisontaalivaikutuksen osalta. Sen sijaan valiokunta lausui, että tunnistamisen vapaaehtoisuus ei yksinään voi perustella etäännytmistä siitä perustuslain 10 §:n 4 momenttiin liittyvästä vaatimuksesta, jonka mukaan rikosperusteinen puuttuminen luottamuksellisen viestin salaisuuteen edellyttää konkreettista ja yksilöityä rikosepäilyä (PeVL 20/2025 vp, s. 5). Perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännöstä jää epäselväksi, miten perustuslain 10 §:n 4 momentin lakivarauksia tulee arvioida tilanteissa, joissa kyse on viestinnän luottamuksellisuuden rajoittamisesta muun kuin julkisen vallan toimesta.

Vapaaehtoisuuteen perustuvan tunnistamisen laajuuden arvioinnissa keskeistä on sääntelyn välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden arvioiminen. Sääntelyn välttämättömyyden ja oikeasuhtaisuuden kannalta merkityksellisiä voivat olla sääntelyyn liitetyt suoja-keinot, joilla pyritään torjumaan sääntelyn muodostuminen liian laajaksi ja yksilöimättömäksi viestinnän sisällön tunnistamiseen.

Asetuksessa on asetettu varsin tiukkoja edellytyksiä henkilötietojen ja muiden tietojen käsittelylle sekä vaatimuksia tällaiseen käsittelyyn käytettävälle teknologialle ja tähän poikkeusasetukseen nojautuville palveluntarjoajille. Suhteellisuus- ja välttämättömyysvaatimukseen on kiinnitetty huomiota esimerkiksi vaatimalla, että käsittelyn on oltava oikeasuhtaista ja sen on rajoituttava ehdottoman välttämättömään asetuksen tarkoitukseen nähden. Asetuksen mukaan käytettävien teknologioiden tulee edustaa alan viimeisintä teknistä kehitystä ja niiden on oltava yksityisyyttä mahdollisimman vähän loukkaavia. Viestien tekstin seulomiseen käytettynä niillä ei tule voida päätellä viestien varsinaista sisältöä vaan ainoastaan havaita mahdolliseen verkossa tapahtuvaan lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön viittaavia toimintamalleja. Käytettyjen teknologioiden tulee olla riittävän luotettavia ja tunnistettaessa lasten seksuaalisiin tarkoituksiin

houkuttelemista tulee käyttää vain keskeisiä indikaattoreita ja objektiivisesti määriteltyjä riskitekijöitä.

Lisäksi vapaaehtoisesta tunnistamisesta ei seuraisi palveluntarjoajalle velvoitetta tunnistaa viestinnän sisältöä myös salatussa viestiympäristössä eikä siten epäsuoraa velvoitetta viestinnän salauksen purkamiseen tai kiertämiseen. Tältä osin kompromissiteksti on muuttunut hyväksyttävämpään suuntaan.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Asetusehdotuksen oikeusperusta on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 114 artikla.

Lisäksi puheenjohtajan ehdottama tiettyjen verkkopalveluntarjoajien vapaaehtoiisiin CSA-materiaalin tunnistamistoiimiin perustuva malli pohjautuu henkilötietojen käsittelyä koskevan sääntelyn osalta 16 artiklaan (SEUT), joka tarjoaa oikeusperustan säännöille, joka koskee unionin toimielinten, elinten ja laitosten sekä jäsenvaltioiden, silloin kun viimeksi mainitut toteuttavat unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa toimintaa, suorittamaa henkilötietojen käsittelyä, sekä säännöille, jotka koskevat näiden tietojen vapaata liikkuvuutta.

Ehdotus käsitellään yhdessä Euroopan parlamentin kanssa tavallisessa lainsäätämisyksessä ja neuvosto tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä. Valtioneuvoston arvion mukaan oikeusperustat on asianmukaisesti valittu ja niiden yhdistäminen on mahdollista.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Parlamentti on jo muodostanut kantaansa CSAM-ehdotukseen.

Kansallinen valmistelu

U-jatkokirjettä on käsitelty kirjallisessa menettelyssä U17 ja U19 -jaostoissa 17.11.2025

Eduskuntakäsittely

U 69/2022 vp, UJ 19/2023 vp, UJ 2/2025 vp, UJ 20/2025 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asetusehdotuksen suhdetta Suomen lainsäädäntöön ja Ahvenanmaan asemaa on selvitetty U-kirjelmässä U 69/2022 vp.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on selvitetty U-kirjelmässä U 69/2022 vp. Puheenjohtajan kompromissiehdotus sisältää kuitenkin sellaisia tilapäisestä asetuksesta siirrettyjä palveluntarjoajia koskevia raportointivelvoitteita, joilla voi olla lisätyövaikutusta tietosuojan valvontaviranomaisille. Merkittävimmät vaikutukset kuitenkin kohdistuvat niihin jäsenvaltioihin, joihin palveluntarjoajat ovat sijoittautuneet, ja alustavan arvion mukaan vaikutukset Suomessa olisivat vähäisiä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat**Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot**

Pekka Vasara, SM, pekka.vasara@gov.fi
Pauliina Penttilä, LVM, pauliina.penttila@gov.fi
Niklas Vainio, OM, niklas.vainio@gov.fi

VAHVA-tunnus

EU/88/2022

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite